

**Suomen
tuomariliitto**

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Suomen tuomariliitto ry:n lausunto julkisuuslain ajantasaistamista koskevasta mietinnöstä

Viite: VN/27452/2020

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) toteaa, että Oikeusministeriö ei ole pyytänyt otsikossa mainitusta lainsäädäntöhankkeesta lausuntoa Tuomariliitolta, mutta ottaen huomioon hankkeen merkityksellisyys Tuomariliitto pitää perusteltuna lausua asiasta.

6 luku

Ehdotetun 28 § 11) kohdan osalta Tuomariliitto katsoo, että talousarvio- ja kehusehdotusten julkisuutta koskevia säännöksiä pitäisi selventää.

Muut mahdolliset huomionne?

Tuomariliitto toteaa, että julkisuuslain ajantasaistamista ei ole mahdollista saattaa valmiiksi ilman, että vastaavat muutostarpeet arvioidaan suhteessa erityislakeihin (oikeudenkäyntien julkisuudesta annettuihin lakeihin). Samassa yhteydessä tulee arvioida tietosuojasäännösten vaikutus oikeudenkäyntien julkisuuden edellytyksiin.

Lain tavoitteet eivät tule toteutumaan ilman erityislakeihin liittyvien muutostarpeiden selvittämistä ja tarvittavien muutosten tekemistä.

Erytyislakien säännökset syrjäyttävät yleislakiin kirjatut muutokset ja johtavat siten julkisuussäännösten vaihtelevaan soveltamiseen käytännössä. Tuomariliitto huomauttaa, että oikeudenkäyntien julkisuuteen liittyvät erityislait eivät kaikilta osin ole ajantasaisia, eivätkä yhteensopivia tietosuojasäännösten tai muistiossa esitettyjen muutosten kanssa. Lisäksi erityislaeista puuttuu säännökset julkisuutta koskevien päätösten muutoksenhausta, mikä saattaa tehdä muutoksenhaun merkityksettömäksi.

Erytyislakiin tarvitaan kiireellisesti esimerkiksi ehdotetun julkisuuslain 16 §:n 5 momentin mukaisia tietopyyntöjä koskeva rajoitus.

Viranomaisen voi kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan on tällöin saatettava asia oma-aloitteisesti viranomaisen ratkaistavaksi.

Tämä tulee ajankohtaiseksi, kun rikosasioihin liittyvien esitutkintapöytäkirjojen osalta niiden sähköinen arkistointivelvollisuus siirtyy poliisiviranomaisilta tuomioistuimille. Tällöin oikeudenkäyntiaineistoon ja muuhun arkistoitavaan aineistoon voi kohdistua eri lakeja koskevat säännökset salassapidosta.

Tuomariliitto nostaa esille Oikeuskansleri Pöystin ratkaisussaan 14.12.2023 (OKV/2963/10/2022) esille tuoman:

”Oikeudenkäynnin julkisuutta koskevassa lainsäädännössä on jätetty tuomioistuimelle monilta osin tarpeellista tapauskohtaista harkintavaltaa. Toisaalta lainsäädännön tulisi antaa riittävän tarkasti ja täsmällisesti oikeusohjeita ottaen huomioon se, että oikeudenkäynnin julkisuutta koskevilla ratkaisuilla on merkittävät vaikutukset perusoikeuksiin sekä asianosaisten, mutta myös laajemmin yleisön kannalta. Julkisuutta koskevan lainsäädännön epäselvyys saattaa asettaa myös lakia soveltavan virkamiehen kohtuuttomaan asemaan.”

Lausunnon valmistelu

Lausuntoa on valmisteltu Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa. Lausunnon kirjoittamiseen ovat osallistunut kärjätuomari Tuuli Vänskä.

Tuomariliiton hallitus on käsitellyt lausunnon 14.2.2024.

Helsingissä 15.2.2024

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Anna Pitkänen

puheenjohtaja

Minna Hällström

varapuheenjohtaja

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa.

Tuomarikunnanyhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.